

№ 89 (9544) 2 may 2024-cü il CÜMƏ AXŞAMI

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİNİN ORQANI

QƏZETİN ƏSASI 1918-Cİ İLDƏ QOYULMUŞDUR

Ədalat namına

**İLHAM ƏLİYEVdən dünyaya
həmrəylik çağırışı**

Məmmunam ki, burada 100-dən artıq ölkənin nümayəndəsi var. Əslində bu, 110 ölkədir. Bu, sözün əsl mənasında, göstərir ki, forum çox mühüm beynəlxalq platformdır və orada mədəniyyətlərərək dialoq məsələləri müzakirə olunur. Biz indi qısa videoçarx seyr etdik, orada "Baki Prosesi" haqqında bəhs olunur.

Azərbaycanda yaşayan insanlar, müxtəlif etnik qrupların və dönlərin temsililəri bər ailo kimi yaşayırlar. Onlar Azərbaycanın döyərləri vətəndaşlarıdır, dövlətimizin, dövlətciliyimizin əsl votonvərən insanlardır.

Azərbaycan daxilində her zaman müsbət mədəniyyətlərərək dialoq olub. Biz buna gündelik hayatımızda nümayiş etdirmişik. Biz multikulturalizm haqqında səhərəcən ne isə bir abstrakt məfhum deyil, ne isə bir şeyi öyrənmək kimi deyil, bu, məhz bizini hayat terzimizdir və biz bundan fərqliyənlərik. Biz həmcinin forəhlənirik ki, bər döyərləri əsrər buna qoruyub saxlaya bilmişik və çox keşməksəl vaxtlarda - toqquşular, münəqışolar, mütharibərələr vaxtında qoruyub saxlaya bilmişik.

Azərbaycanda goldidə, mədəniyyətlərərək dialoq elə bir məfhumdur ki, biz onu güclü şəkildə təsviq edirik. Ölkəmizdə çoxsaylı tədbirlər təşkil edirik. Bunlar dönlərərək dialoqla bağlıdır. Müzakirələrin bir hissəsi olaraq məhz buna Ümumdünya Mədəniyyətlərərək Dialoq Forumu çərçivəsində həyata keçiririk və digər tədbirlərdə bər məsələyə toxunuruk. Bununla bağlı xüsusi müzakirə sessiyası və COP29 tədbiri ilə olacaqdır.

Biz bər məsələni da Qosulmama Hərəkatının sedri kimi her zaman təsviq edirdik. Bu, yeni məstəmləkə tendensiyalarına qarşı mübarizədir. Çünkü bər ədalət naməm dənmiş, çünki bər beynəlxalq hüquq namına daşınsın. Yani bər bər bir məsələyə imkan vər biləmərik ki, indi - XXI əsrde bəzi Avropanın ölkələri digər xalqlara müstəmləkə kimi yanassın.

Biz bərlik kimi, azad və müstəqil olmaq nə deməkdir. Biz bunu bərlik və hemin insanlara kömək etmək istəyirik. Çünkü onlar öz hüquqlarını müdafiə etmək, müstəqilliyi qoruyışaq, öz mədəniyyətlərini, öz dillərini qorumaq isteyirlər.

Ötən ilin sentyabr ayında biz arazi bütövlüyüümüzü, suverenliyimizi tam bərpa edəndən sonra Ermənistanın dırnaqarası qarantaları tərəfindən siyasi hücumlara məruz qaldıq. Buna baxmayaraq, bəzən sülh təklif etdik. İndi isə biz, əslində, müsbət tendensiyaya və sülhə doğru gedirik, sərhədlərin delimitasiyası başlayıb. Nəinki delimitasiyası, həttə demarkasiyası başlayıb. Mon burada çıxış etdiyim zaman bəzən bəzən iş gedir. Buna iki ölkə tərəfindən hər hansı bir vasitəçi olmadan nail olunub. Bu, bəzən onu göstərir ki, bəzən vasitəci lazımdır. Xüsusunən o da insanları ki, məhz öz möqsədlərini güdürlər və yardım etmək istəmlər. Onlar bizim bölgəyə öz fördi, siyasi və iqtisadi maraqları namına müdaxile etmək isteyirlər. Onlar hemin alova yenidən odun atmaq isteyirlər. Bəzən Cənubi Qafqazda buna icazə verməyəcəyik, imkan verməyəcəyik. Otuşılık toqquşmadan sonra Ermənistan da aydın şəkildə anlayır ki, biz Cənubi Qafqazda sülh isteyirik və sülh bu bölgədə yalnız Azərbaycanla Ermənistan arasında normallaşma vasitəsilə həll oluna bilər.

Prezident İlham Əliyev VI Ümumdünya Mədəniyyətlərərək Dialoq Forumunun açılış mərasimində iştirak edib

Mayın 1-də Bakı Konqres Mərkəzində "Sülh və global tohľükəsizlik namına dialoq" mövzusunda VI Ümumdünya Mədəniyyətlərərək Dialoq Forumunun açılış mərasimində keçirilib.

AZƏRTAC xəber verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tədbirdə iştirak edib.

Əvvəlcə birgə foto çəkdiirlər.

Tədbirin moderatoru, ABS-nin Corc Meyson Universitetinin Sülh və Münəqışların Hollı üzrə Cəmmi və Rozalın Karter Məktəbinin dekanı, professor **Alpaslan Özerdem** dedi:

- Zati-afiləri Prezident İlham Əliyev.

Hörməti qonaqlar, dini nümayəndələr, xanımlar və cənablar.

VI Ümumdünya Mədəniyyətlərərək Dialoq Forumuna xəş gəlmisiniz.

Bakıda toplaşduğumuz zaman biz sərəhdələri aşan, möfkürələri keçən dorin çağırışlarla və fərəstələrə səciyyəsənən qlobal durumun şahidiyik. Başarıyyat işlim deyişmələri, pandemiya, terrorçuluq, kiçib tohľükələr və geosiyasi görənlilik kimi mürəkkəb mösələlərə üzləşir. Əlbətə ki, bəzən münaqışları hell etməli və sülhü qurmayıq. 2011-ci ildə başladığdan sonra məhz "Baki Prosesi" bu möqsədi vacib tutub. Bu gün "Sülh və global tohľükəsizlik namına dialoq" mövzusunda forumda əməkdaşlıq formalarını, rəhbərlik üssürlərini müzakirə edəcəyik.

Xanımlar və cənablar.

Bu gün nümayəndələrimizə söz verməzdən öncə qısa videoçarxa baxacaqıq. Orada "Baki Prosesi" təsvir olunacaq.

❖ ❖ ❖

"Baki Prosesi"ndən və Azərbaycanın mədəniyyətlərərək dialoq təhfələrindən bəhs edən videoçarxdə deyilir:

- 2024-cü ildə dünyamız daha çox ələqəli görünür, lakin heç vaxt olmadığı qədər parçalanmış qalır.

Bütün çağırışlar qarşısında bizim bir araya gəlmək, parçalanmanın doq etmək və dəhə parlaq ümumi gələcəyə doğru yol açmaq üçün nadir füsrətimiz var. Bu, "Baki Prosesi"nin özüyidir. Bakıya, Azərbaycana xəş gəlmisiniz. Burada Şərqi ilə Qərbi, onənə ilə müasirlik qovuşur.

"Sülh və global tohľükəsizlik namına dialoq" mövzusunda VI Ümumdünya Mədəniyyətlərərək Dialoq Forumuna xəş gəlmisiniz. Bu mühüm Ümumdünya Forumu "Baki Prosesi"nin hissəsi olaraq mədəniyyətlərərək dialoq qlobal şəkildə təsviq edir. Forum fərqli etnik, mədəni, dini və dil mənşəyi olan insanları bir araya gotırır, qarşılıqlı anlaşmaya doğru açıq və hörmətli mübadilə üçün platforma yaradır.

► 2-3

Türk dövlətləri arasında dostluq və qardaşlıq münasibətləri uğurla inkişaf edir

Prezident İlham Əliyev TDT-yə üzv və müşahidəçi dövlətlərin dini rəhbərindən ibarət nümayəndə heyətini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 1-də Türk Dövlətləri Təşkilatına (TDT) üzv və müşahidəçi dövlətlərin müsəlman dini rəhbərindən ibarət nümayəndə heyətini qəbul edib.

► 4

Şimali Qafqazla əlaqələr Azərbaycan-Rusiya münasibətlərinə böyük töhfə verir

Prezident İlham Əliyev Rusiyanın Şimali Qafqaz regionunun müftülərindən ibarət nümayəndə heyətini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 1-də Rusiya Federasiyası Qaraçay-Çırçır Respublikasının müftüsü İsmayılov Berdiyevin başlıq etdiyi Rusiya Federasiyası Şimali Qafqaz regionunun müftülərindən ibarət nümayəndə heyətini qəbul edib.

► 4

VI ÜMUMDÜNYA MƏDƏNİYYƏTLƏRARASI DİALOQ FORUMU

Türk dövlətləri arasında dostluq və qardaşlıq münasibətləri uğurla inkişaf edir

Prezident İlham Əliyev TDT-yə üzv və müşahidəçi dövlətlərin dini rəhbərlərindən ibarət nümayəndə heyətini qəbul edib

Əvvəli 1-ci səh.

AZƏRTAC xəbər verir ki, nümayəndə heyətinin Özbəkistan Müsəlmanlar İdarəsinin sədri Nuriddin Xalıknazarov, Qazaxstan Müsəlmanlar İdarəsinin sədri Naurizbay Otpenov, Qırğızistan Müsəlmanlar İdarəsinin sədri Abdullaç Zakirov və Şimali Kipr Türk Respublikasının Diyanet İşləri Başkanı Ahmet Unsal daxildir.

Görüşdə VI Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunun əhəmiyyətini toxunub, bu tədbirin xalqlar və müxtəlif dinlərin nümayəndələri arasında əlaqələrin möhkəmləndirilməsi işinə böyük töhfə verdiyi bildirildi.

Prezident İlham Əliyev türkilli dövlətlər arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin uğurla inkişaf etdiriləcəkini deyər, eyni zamanda bu ölkələrin dini liderləri arasında əməkdaşlığın həyata keçirilməsinin önəməni qeyd etdi və vurğuladı ki, bu əməkdaşlıq ölkələrimiz və xalqlarımız arasındakı möhkəmlənməsinə növbəti töhfəsi verir. Dövlətimizin başçısı qonaqları işgaldən azad olunmuş arazilərimizə səfərinin önemini toxunaraq bu səfərin orada gedən proseslərə yaxından tanış olmaq üçün yaxşı imkan yaradacağına bildirdi.

Prezident İlham Əliyev Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyevin Azərbaycanın sədri Nuriddin Xalıknazarov, Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyevin, Şimali Kipr Türk Respublikasının Diyanet İşləri Başkanı Ahmet Unsal isə Şimali Kipr Türk Cumhuriyyətinin Prezidenti Ersin Tatarın ölkəməz rosmi səfərini momnunluq xatırladı.

Özbəkistan Müsəlmanlar İdarəsinin sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Azərbaycanda dini azadlıqların tomin olunması, islami dəyərlərin qorunması işinə dəvət soviyyəsində gəstirlən qayğıya, həmçinin işgaldən azad edilmiş torpaqlarımızda tarixi-dini abidələrimiz, məscidlərimiz bərpasına görə Prezident İlham Əliyev minnətdərliyi bildirdi, bu istiqamətdə Heydər Əliyev Fondunda həyata keçirdiyi işləri xüsusi olaraq qeyd etdi, fondu dini-mədəni sorvətlərimizin qorunmasına oynadığı rolü vurğuladı.

Prezident İlham Əliyev türkilli dövlətlər arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin uğurla inkişaf etdiriləcəkini deyər, eyni zamanda bu ölkələrin dini liderləri arasında əməkdaşlığın həyata keçirilməsinin önəməni qeyd etdi və vurğuladı ki, bu əməkdaşlıq ölkələrimiz və xalqlarımız arasındakı möhkəmlənməsinə növbəti töhfəsi verir. Dövlətimizin başçısı qonaqları işgaldən azad olunmuş arazilərimizə səfərinin önemini toxunaraq bu səfərin orada gedən proseslərə yaxından tanış olmaq üçün yaxşı imkan yaradacağına bildirdi.

Prezident İlham Əliyev Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyevin Azərbay-

Ölkəmizdə bütün dinlərin və xalqların nümayəndləri bir ailə kimi yaşayırlar

Prezident İlham Əliyev Rusyanın Baş rəvvini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 1-də Rusyanın Baş rəvvini Berl Lazari qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə VI Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunun beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsində əhəmiyyəti vurğulanaraq, bu tədbirin dünya səviyyəsində

dinlər və mədəniyyətlərə dialogun möhkəmləndirilməsi işinə böyük töhfə verəcəyi bildirildi.

Söhbət zamanı Azərbaycanda hökm sürən tolerant mühit barədə danışıldı, bütün dinlərin və xalqların nümayəndlərinin ölkəmizdə dinc şəraitdə bir ailə kimi yaşadıqları məmənluqla qeyd edildi.

Şimali Qafqazla əlaqələr Azərbaycan-Rusiya münasibətlərinə böyük töhfə verir

Prezident İlham Əliyev Rusyanın Şimali Qafqaz regionunun müftilərindən ibarət nümayəndə heyətini qəbul edib

Əvvəli 1-ci səh.

AZƏRTAC xəbər verir ki, nümayəndə heyətinin Çeçenistan Respublikasının müftisi Salah Mejiyev, Stavropol diyarının müftisi Muxamed Raximov, Kabardin-Balkar Respublikasının müftisi Həzərətli Dzasejев, Şimali Osetiya - Alaniya Respublikasının müftisi Hacimurad Qatalov, Adigey Respublikasının müftisi Askarbəy Kardanov, Kalmukiya Respublikasının müftisi Soltanəhməd Karolayev, Şimali Qafqaz İsləm Universitetinin rek-

toru Şarabuddin Çoçayev və Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin Dağıstan Respublikası üzrə nümayəndəsi Şahabiddin Kərimov daxildir.

Dövlətimizin başçısının Rusiya Federasiyası Şimali Qafqaz regionunun müftilərindən ibarət nümayəndə heyəti ilə övünlərini məmənluqla xatırlandı.

Görüşdə Azərbaycanın Rusyanın müxtəlif regionları, o cümlədən ölkəmizin tarixi, mədəni köklərlə bağlı olduğu Şimali Qafqaz regionu ilə əlaqələrinin ümumilikdə Azərbaycan-Rusya ikitirəfli dostluq münasibətlərinin inkişafına töhfə verdiyi vurğulandı.

Dövlətimizin başçısının Rusiya Federasiyası Şimali Qafqaz regionunun müftilərindən ibarət nümayəndə heyəti ilə övünlərini məmənluqla xatırlandı.

Görüşdə Azərbaycanın Rusyanın müxtəlif regionları, o cümlədən ölkəmizin tarixi, mədəni köklərlə bağlı olduğu Şimali Qafqaz regionu ilə əlaqələrinin ümumilikdə Azərbaycan-Rusya ikitirəfli dostluq münasibətlərinin inkişafına töhfə verdiyi vurğulandı.

Sonda xatirə şəkli çəkdirildi.

Azərbaycan çoxtərəfli diplomatiyaya əhəmiyyətlə yanaşır

Prezident İlham Əliyev KAICIID-in Baş katibini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 1-də Beynəlxalq Dinlərarası və Mədəniyyətlərarası Dialoq Mərkəzinin (KAICIID) Baş katibi Zuhair Elhartini qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə dövlətimizin başçısı VI Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunda 110-dan çox ölkənin nümayəndəsinin iştirakını və bu tədbirin dünyada sülh gündə-

yaya çox vacib mesajlar verdiyi vurğuladı. O, Azərbaycanın müxtəlif dinlər arasında daim bir harmoniya mərkəzi olduğunu dedi, ölkəmizdəki tərəf müqəbbiliyi ilə xaxdan əməkdaşlığı etdiyi bildirdi.

KAICIID tərəfindən həyata keçirilən layihələr barədə məlumat veren Baş katib bundan sonra da Azərbaycanla birlikdə müxtəlif layihələrin reallaşdırılması üçün yaxından işləyecəkləri diqqətli çatdırı.

O, həmçinin qeyd etdi ki, bu forum çərçivəsində gündəlikdə duran məsələlər KAICIID tə-

rəfindən de yaxından dəsteklənir.

Dövlətimizin başçısının Azərbaycanın multilateralizm - çoxtərəfli diplomatiyaya müümətəhəsiyyət verdiyi bildirdi, ölkəmizin Qoşulmama Hərəkatındaki sədrliyini qeyd etdi.

Prezident İlham Əliyev COVID dövründə Azərbaycanın 80-dən çox ölkəyə dəstək göstərdiyini dedi.

Söhbət zamanı KAICIID-in Baş katibi bu forumun yüksək səviyyədə təşkilinə görə Prezident İlham Əliyevə töşəkkürünü bildirdi və dövlətimizin başçısının tədbirin açılışında nitqində dün-

VI ÜMÜMDÜNYA MƏDƏNİYYƏTLƏRARASI DİALOQ FORUMU

Azərbaycan-İraq əlaqələri zəngin tarixə malikdir

Prezident İlham Əliyev İraq Parlamentinin sədrini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 1-də İraq Respublikası Parlamentinin sədri Möhsin Əli Əkbər Əl-Mandalavini qəbul edib.

AZORTAC xəbor verir ki, göründə VI Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunun əhəmiyyəti vurğulanaraq dünənin müxtəlif ölkələrindən çox sayıda nüfuzlu qonağın iştirak etdiyi bu tədbirin beynəlxalq əməkdaşlıq işinə töhfə verdiyi qeyd olundu.

Azərbaycanla İraq arasında əlaqələrin zəngin tariximin olduğunu deyən dövlətimizin başçısı hazırda İraqda saatlıyin, əmin-amanlıqın təmin edilməsinə müsbət amil kimi qiymətləndirdi.

Azərbaycan Prezidenti İraqın zəngin tarixə və mədəniyyətə malik olduğunu vurğulayaraq ölkələrimiz arasında beynəlxalq toşkilatlar çərçivəsində uğurlu əməkdaşlıq toxundu, torpaqlarımız erməni işğali altında olan dövrde İraqın hər zaman ölkəmizin ərazisi bütövlüyüne və suverenliyinə dəstək göstərdiyini qeyd etdi. İraq Prezidentinin hom rəsmi, hom da Qoşulmama Hərəkatının Zirvə görüşündə iştirak etmək məqsədilə ölkəmizə soñorluların xatırladan dövlətimizin başçısı bu yaxınlarda Azərbaycanın iki nazirinin rəhbərliyi ilə nümayəndə heyətlərinin İraqa soñor etdiklorini, İraqın Baş naziri tərəfindən qəbul olundularını, iqtisadi-ticari əlaqələrin genişləndirilməsi istiqamətindən.

Prezident İlham Əliyev müdafia soyənisi, energetika, investisiyalar və digər sahələrdə əməkdaşlıq üçün yaxşı perspektivlərin olduğunu dedi.

Dövlətimizin başçısı Möhsin Əli Əkbər Əl-Mandalavının ölkəmizə soñorinin ikitərəfli münasibətlərimizlə bağlı məsələlərin müzakirəsi üçün yaxşı fürsət yaratdıqını qeyd etdi.

Qəbulu və göstərlən qonaqpərvəliyə görə dövlətimizi başçısına minnətdarlığı bildirən Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, Bakı şəhərinin memarlıq nümunelerindən olan və dünya məyiyyasında şöhrət qazanmış Heydər Əliyev Mərkəzinin memarı möhəri İraq xalqının yetirməsi Zaha Hadiddir.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər barədə də fikir mübadiləsi aparıldı.

O, Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatındaki uğurlu sədrliyini qeyd edərək, bu hərəkatın təsisatlanması istiqamətində ölkəmizin verdiyi töhfələri və iörləri sürdüyü təşəbbüsələri xüsus vurguladı. Möhsin Əli Əkbər Əl-Mandalav iki ölkənin parlamentləri arasındaki əlaqələrə toxunaraq dedi ki, İraq Parlamenti Azərbaycanla əlaqələrin bütün sahələrdə inkişaf etdirilməsinə dəstekləyir.

İraqda genişməqyaslı bərpə-quruculuq işlərinin aparıldığı bildirən parlamentin sədri Azərbaycan şirkətlərini bu proses töhfə verməyə davet etdi. Möhsin Əli Əkbər Əl-Mandalav Prezident İlham Əliyevi tezliklə İraqda görəməkən məmən olacaqlarını dedi.

Dövlətimizin başçısı Möhsin Əli Əkbər Əl-Mandalavının ölkəmizə soñorinin ikitərəfli münasibətlərimizlə bağlı məsələlərin müzakirəsi üçün yaxşı fürsət yaratdıqını qeyd etdi.

Xos sözlərə və töbriklərə görə minnətdarlığını bildirən Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, Bakı şəhərinin memarlıq nümunelerindən olan və dünya məyiyyasında şöhrət qazanmış Heydər Əliyev Mərkəzinin memarı möhəri İraq xalqının yetirməsi Zaha Hadiddir.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər barədə də fikir mübadiləsi aparıldı.

Azərbaycan-BMT əməkdaşlığı məmənluq doğurur

Prezident İlham Əliyev BMT Baş katibinin qanunun alılıyi və təhlükəsizlik təsisatları üzrə köməkçisini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 1-də BMT Baş katibinin Sülhəməramlı Əməkdaşlıqlar Departamenti tərəfindən qanunun alılıyi və təhlükəsizlik təsisatları üzrə köməkçisi Aleksandr Zuyev qəbul edib.

AZORTAC xəbor verir ki, göründə qlobal soñiyədən çox aktual mövzuların müzakirəsi və qarşılıqlı fikir mübadiləsinin aparılması baxımdan Bakıda keçirilən VI Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunun öncəsi vurğulandı.

Mixail Şvidkoy Bakıda ikitərəfli əməkdaşlıq məsələlərini müzakirə edib

Bakıda Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunda iştirak edən Rusiya Federasiyası Prezidentinin beynəlxalq mədəni əməkdaşlıq üzrə xüsusi nümayəndəsi Mixail Şvidkoy Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi Anar Ələkbərovla görüşüb.

Görüşdə Azərbaycan-Türkiyə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığının müxtəlif sahələrdə, o cümlədən insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi sahəsində inkişaf perspektivləri müzakirə edilib.

Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) Sabina Əliyeva da görüşdə iştirak edib.

AZORTAC xəbor verir ki, mədəni və humanitar sahələrdə Azərbaycan-Rusiya əməkdaşlığı mövcud potensial nəzərdən keçirilir, gələcək layihələr ətrafında fikir mübadiləsi aparılır.

Görüşdə 2024-cü ildə Azərbaycanın dövlətlərinə böyük və müüm dövlətlərə tədbirlərinə baxımlı biri olan COP29-e evsahibliyi etməsi, dövrümüzün aktual məsələsi sayılan otrəf mühitin qorunması kimi problemlərin həlli istiqamətində müüm platforma rolunu oynayan COP29-da Rusiya Federasiyasının iştirakı və pavilyonla temsil olunması müzakirə edilib.

Baş nazir Əli Əsədov Türkiyənin İnsan Hüquqları və Bərabərlik Qurumunun sədri ilə görüşüb

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov mayın 1-də Türkiyənin İnsan Hüquqları və Bərabərlik Qurumunun sədri Muhammet Kılıçla görüşüb.

Nazirlər Kabinetinin Mətbuat xidmətindən AZORTAC-a bildirilər ki, göründə ölkəmizdə demokratik, hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyətinin formalaşmasına, insan hüquq və azadlıqlarının səmərəli müdafiəsinə yönəlmış davamlı İslahatlar barədə səhbat açılıb.

Azərbaycan ilə Türkiye arasında müxtəlif istiqamətlərdə olduğu kimi, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi sahəsində mövcud əməkdaşlığın

davamlı inkişafından məmənluq ifadə olunub.

İki ölkənin Ombudsman təsisatları arasında 2021-ci ildə Bakıda imzalanmış Anlaşma Memorandumunun əhəmiyyəti vurğulanıb, bu çərçivədə görüşlər məsələlərin müvafiq sahədə əməkdaşlığının inkişafına töhfə verdiyi bildirilib.

Görüşdə Azərbaycan-Türkiyə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığının müxtəlif sahələrdə, o cümlədən insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi sahəsində inkişaf perspektivləri müzakirə edilib.

Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) Sabina Əliyeva da görüşdə iştirak edib.

AZERBAIJAN
COP29 HOST

AZERBAIJAN COP29

Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili 2024

Əsrlərin yadigarı

1500 yaşlı çınarın hekayəti

Səhərada yol gedən yolunun su ehtiyatı tama-mılı tükənibmiş. Bir tərəfdən yandırıcı günəşin hərəkatı, yerimaya çatınlık tərəfdən qum topələri, digər tərəfdən isə içməli suyunun bitməsi cəhənnəmən əzabına dönmüşdür.

Artıq noinki yerimək, söyünlər həqiqi mənasında, az qala surinən yolcu qum toposunun arxasından irəli baxarkən yamışlı bir ağac gördü. Sevindiyindən nə edəcəyini bilmədi. Elə bil vücdündə yeni qüvvə göldü. Bütövə-bütövə ağaca doğru qaçmağa çalışınca yolcu nəhəng çınarı çatkarən onun yanından dundurdu bir çeşmənin axlığına gördü. Sudan doyuncu içib özünü göldi. Sonra

başını yuxarı qaldıraq əzəmti ağacı minnətdərli duyğusu ilə süzbür dedi:

- Sonə no deym ki, ürəyim-ə olsun! Deyim başın göylərə çatşın, elədir. Deyim ki, yarğaların yamyası olsun, budaqların pərvazlaşın, varındır. Deyim ki, oteyindən çəsmə çağlaşın, o da varındır. Odur ki, arzun soni həmişə bələ qıdrəti, yamyası və təşəliyə dərman kimi görməkdir.

Bu rəvəyatı əbos yerə xaturlamadım. Goncobasar orazisində 1500 ildən çox yaşı olan Dündül deyilən bir çınar ağacı var. Qeyri-adiliyi ilə heyrat doğuran ağacın özülliyi odur ki, illər, əsrlər keçidkən çınar özünnü "budayarad" tezələyir. Ağacın nəhəng gövdəsindən yenilər, budaqlar boy verir. Kəhən, qurumuş budaqlar iso qırılıb töküllür.

1500 ildir ki, Dündül əzəmoti ilə onu gəronləri heyətləndirir. Çınarın oteyində bir mineral bulaq çağlarıvar. Həmin suyun qaynadığı samovarda hər zaman orp olmur. Yenice alıñmış kimi tərtəmiz qalır. Odur ki, hətta uzaq yerlərdən

gəlib bu şəfa bulağından su aparırlar. Dündül haqqında rəvayətlər çoxdur. Çınarın olduğunu Kolayır kəndinin qocaman sakinlərinin söyləydi rəvayətə görə, dördüncü xəlifa Əli ibn Əbu Talib islamın zəfər yürüyü zamanı Samuxda olub və Dündül adlı atını bu ağacın kölgəsində saxlayıb. Hətta onlar qocaman çınarın dibində at nəlinin izinini olduğunu iddia edirlər. Dündül adlı eli buradan meydana golub. Hündürülüyü bir neçə mərtəbəli evi kölgədə qoyan Dündülün yaşı götinin dairəsi iyirmi metrən çoxdur. Bu əzəmoti ilə Dündül insanları özüne cəlb edərək həm də onların inanc yerinə

çəvrilib. Samux rayon əhalisi bu ağacı ziyarət edir, onun budaqlarına yaylıq, dəsmal bağlayıb niyyət edirlər. Nəçə yüz illərdir təbiətin sıltaqlığına, nəsillərin münasibətino baxmayaq, iqlim dəyişikliyi prosesi hələ de sənqiməyib. "İndi dünən hər bir bölgəsi həssasdır... iqlim dəyişikliyinin təsirleri aydındır. Hər yerdə həyat və yaşayış vəsitələri üçün təhlükə varan", - deyə Əli Cabir vurğulayıb.

Bütün bu rəvayotlərə yanaşı, əzəmoti ilə onu gəronləri heyətləndirir. Çınarın oteyində bir mineral bulaq çağlarıvar. Həmin suyun qaynadığı samovarda hər zaman orp olmur. Yenice alıñmış kimi tərtəmiz qalır. Odur ki, hətta uzaq yerlərdən

Rəfiqə SADIQOVA
Gənclər

COP28-in prezidenti İtki və Zərər Fondu ilə ilk tarixi iclasına sədrlik edib

Birleşmiş Ərəb Əmərliklərinin (BƏƏ) sənaye və qabaqcıl texnologiyalar naziri və COP28-in prezidenti Sultan Əli Cabir aprelin 30-da ötən ilqlı konfransı çərçivəsində təsis edilmiş İtki və Zərər Fondu idarə Heyətinin ilk iclasında çıxışında iqlim tərəfdəşlığı tərəflərini bu fealiyyəti təroqqı üzərindən qurmağa, davamlı, iqlim dəyişikliyinə on hossas olan ölkələrə kömək etməyə çağırıb.

AZERTAC "Emirates" agentliyinə istinadla xəbər verir ki, Sultan Əli Cabirin sözlərinə görə, COP28-də fondun fealiyyətə başlaması ilə bağlı razılaşmanın təqdim edilmiş iqlim təroqqisi üçün böyük bir irolılıq olmaqla yanaşı, daha çox iş görülməsinə tövbə edir. O eləvə edib: "Gəlin tam fealiyyət göstərən bir fond vasitəsilə bu təroqqıya nail olacağımı inanıq. Bakıda COP29-da təsdiqlənəcək fond, təzkiyi vəsaitləri bölüşdürücən davamlı, müsbət, sosial-iqtisadi gələcək naminə onilliklərə təsir edəcək".

COP28-in prezidenti qeyd edib ki, iqlim məsələləri üzərə zor vo itkilər ilk dəfə 1991-ci ilə COP-un gündəlinə salımb vo fondun yaradılması üçün otuz ildən çox vaxt keçməsinə baxmayaq, iqlim dəyişikliyi prosesi hələ de sənqiməyib. "İndi dünən hər bir bölgəsi həssasdır... iqlim dəyişikliyinin təsirleri aydındır. Hər yerdə həyat və yaşayış vəsitələri üçün təhlükə varan", - deyə Əli Cabir vurğulayıb.

Bətər xarici işlər nazirinin enerji və davamlılıq məsələləri üzrə komitəsi Abdulla Balalə iso bildirib ki, tərəflər COP28-in ilk gündündə 30 ildən sonra itki vo ziyanə görə maliyyətədərək təbətən təsiq olur. Onun sözlərinə görə, iqlim dəyişikliyinə xüsusi həssas olan inkişaf etməkdə olan ölkələri dəstəkləmək üçün bütün tərəflər arasında global hərəkət lazımdır və Şura bu mandatın iddialı şəkildə yerine yetirilməsində mühüm rol oynayır.

Iqlim dəyişikliyinin mənfi təsirlərinə qarşı xüsusilə həssas olan inkişaf etməkdə olan ölkələr yardım edəcək fondun fealiyyətə başlaması və kapitallaşdırılmasına dair razılaşma COP28-in ilk gündündə qəbul edilib.

İtki və zərər maliyyətədərək təbərəri üçün 792 milyon ABŞ dolları wəd edilib, onun 662 milyonu bu günə qəder fonda girov qoyulub, eyni zamanda vəsaitin 100 milyon dolları BƏƏ-nin payına düşür.

Əli Cabir vurğulayıb: "Bu, yaxşı bir başlangıç idi, amma kifayət deyil. Mən bütün imkanları tərəflər koncret əhdəliklərə çıxış etməyə çağırıram. Gəlin bu fondu möhkəm, səmərəli edək". Onun sözlərinə görə, fond həssas icməlardakı real insanlara iqlim təsirlerindən qorunmağa kömək etməlidir, həmçinin uzun müddət üçün onların həyat və dolanışq vəsitələrini yaxşılaşdırmalıdır.

İtki və zərər istiəşəmonin cari soviyyələri fəndi həssas icmələrə atlıq əhəmiyyətli deroci-de təsir göstərir. Bu qrupular təfəkkür və daşqınlar, kənd təsərrüfatı məhsuldarlığının azalması və deniz soviyyəsinin yüksək olmasına kimi ekstremal hava hadisələrinin çıxalşması halları ilə üzlöşür.

İdare heyətinin üzvləri müxtəlif millətləri və iqlim dəyişikliyinin təsiri ilə bağlı təcrübələrini təmsil edirlər. Sura üzvlərinin inkişaf etmək ölkələrdən, Asiya-Sakit okean hövzəsində, Afrika, Latin Amerikası və Karib hövzəsində, dövlətlər, inkişaf etməkdə olan kicik adətələr və on az inkişaf etmiş ölkələrdən nümayəndələr daxildir.

Pakistan Azərbaycana COP29-la bağlı texniki təcrübə təklif edib

Pakistan Baş nazirinin iqlim dəyişikliyi və ofraf mühitin əlaqələndirilməsi üzrə koordinatorı Romina Xurşid Alam vo Azərbaycan Respublikasının Pakistandakı sofiiri Xəzər Forhadov bu ilin noyabrında keçiriləcək BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasını təsdiq etdirib. AZERTAC xəbər verir ki, tərəflər COP-dan əvvəl vo sonrakı dövri üçün six əməkdaşlığı davam etdirəcəklərini bildirib.

Görüş zamanı Pakistan Azərbaycana COP29 ilə bağlı tələb olunan texniki təcrübəni təklif edib. Səfir Pakistanın təklifinə görə təşəkkür edib. Bakı vo İsləmabad əlaqələrini yüksək qiymətləndirdiyini bildirib.

Görüş zamanı Pakistan Azərbaycana COP29 ilə bağlı tələb olunan texniki təcrübəni təklif edib. Səfir Pakistanın təklifinə görə təşəkkür edib. Bakı vo İsləmabad əlaqələrini yüksək qiymətləndirdiyini bildirib.

Görüş zamanı Pakistan Azərbaycana COP29 ilə bağlı tələb olunan texniki təcrübəni təklif edib. Səfir Pakistanın təklifinə görə təşəkkür edib. Bakı vo İsləmabad əlaqələrini yüksək qiymətləndirdiyini bildirib.

on çox investisiya qoyan ölkələrən bərəndir. Son illər bu sahəyə yənənləşmə sərəməyinə həmci 1 milyard dollardan artırdı. COP29 bir sərət istiqamətlərə - Azərbaycanın iqtisadiyyatı, eyni zamanda Azərbaycanın "yaşıl enerji" sahəsindən həyata keçirildiyi fealiyyətlərinə təqdimatı baxımdan da çox vacibdir: "Eyni zamanda Azərbaycan həm de Gürcüstan və Qara dəniz vəsaitləri Avropana öz "yaşıl enerji"sinə ixrac etmək niyyətindədir. Bu da ondan xəbər verir ki, 2026-cı ildən sonra Azərbaycan Avropanın iqtisadiyyatına qədəmənən "yaşıl enerji" zonasına keçirilecekdir.

Milli Məclisin deputati, iqtisadişçi-ekspert Vüqar Bayramovun qənəti belədir ki, Azərbaycan regionunda "yaşıl enerji"nin inkişafına

COP29-un Bakıda keçirilməsi beynəlxalq arenada ölkəmizin nüfuzunun bir daha artırmasına, daha da güclənməsinə tokan veren global tədbirdir. Postsoviet ölkələri arasında ilk dəfə Azərbaycan qapılarını belə nəhəng tədbir üçün açıq. Bu baxımdan, Bakıdakı mövcud infrastrukturları ciddi sınaq gözləyir. Hava limanı, mənşəyli sistem, hotel-lərin COP29-ın "imtahan"indən əla qıymət almaları Azərbaycanın dünəyada sanalının və yüksəkliyinə təsir etməzdir". Dövlət başçısı qeyd edib ki, tariximiz, coğrafiyamız, qarsılıqlı əlaqələrimiz, Avropa təsisi ilə münabətlər, eyni zamanda coğrafiyamızda dərəcələndiriləcək.

Qlobal tədbir dördüncü sənəyə inqilabının "övladı" olaraq onənəvi enerji mənbələrinin - daş kömür, neft-qaz kimi sahələrinə yəni "yaşıl enerji"ni qoymağın üstünlükləri və effektivən dünyaya bir daha nümayiş etdirəcək. İllərdir mühərriklər, məsənlər neft, qaz və elektrik enerjiləri ilə işləyir. Həmین enerji mənbələrinin "yaşıl kölə"da qalmasının vaxtı çoxdan qatib. Ona görə də bərpəolunan enerji mənbələri olan günəş, külək-elektrik stansiyaları məhdud soviyyəde deyil, imkanlarının yələnəndən təqdimatı qurulmasına qərarlıdır". Dövlət başçısı qeyd edib ki, tariximiz, coğrafiyamız, qarsılıqlı əlaqələrimiz, Avropa təsisi ilə münabətlər, eyni zamanda coğrafiyamızda dərəcələndiriləcək.

Demək olıb ki, COP29 indidən iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə üzrə beynəlxalq sahənin əsas proses kimi öncəkili. Dünen "Sülbə vo global təhlükəsizlik naminə dialoq" mövzusunda VI Ümumdünya Medeniyyətlərlərə Dialoq Forumunun açılışında çıxış edən Prezident İlham Əliyev bu məsələyə də toxunub: "Maliyyə COP29-ın osas mövzusunu olacaq. Amma bizə həmərəylik və qarşılıqlı etimad lazımdır". Dövlət başçısı qeyd edib ki, tariximiz, coğrafiyamız, qarsılıqlı əlaqələrimiz, Avropa təsisi ilə münabətlər, eyni zamanda coğrafiyamızda dərəcələndiriləcək.

Züleyxa ƏLİYEVƏ, "Azərbaycan"

